

Contourennota – ambities 2019 - 2020

Aanleiding

INOVA is door de jaren heen sterk in ontwikkeling geweest en is de laatste jaren van karakter veranderd. Dit heeft te maken met veranderende Wet en regelgeving die de lokale overheid moet vertalen in haar beleid. Het is geen vanzelfsprekendheid dat onze jarenlange ervaring continuïteit en opdrachten tot gevolg heeft. Hier zal telkens weer hard voor gelobbyd moeten worden. Wat ongewijzigd blijft is de inzet en de betrokkenheid van onze medewerkers en vrijwilligers bij de begeleiding van de statushouder en de migrant bij het vinden van een zelfstandig bestaan en nieuwe toekomst in Nederland.

In deze contourennota wordt beschreven hoe INOVA naar de toekomst kijkt en wat onze ambities zijn. Vooral nog zijn we uit gegaan van de periode 2019 – 2020 om reden dat in 2020 de nieuwe wet inburgering ingevoerd zal worden en op dit moment (november 2018) nog niet alle ins en outs van deze wet bekend zijn.

Stichting INOVA

INOVA werkt in opdracht van Noord-Hollandse gemeenten (BUCH-HAL; IJmond) aan begeleiding, inburgering, training en arbeidstoeleiding van statushouders en migranten. Statushouders en migranten kunnen op onze locaties in Alkmaar, Beverwijk terecht voor praktische hulp, taal en oriëntatie op de Nederlandse samenleving en de arbeidsmarkt.

Statushouders die vanuit een asielzoekerscentrum naar Beverwijk of Heemskerk verhuizen krijgen een maatschappelijk begeleider van INOVA toegewezen. Onze afdeling vluchtelingen hulp ofwel maatschappelijke begeleiding (MB) begeleidt statushouders bij aankomst in hun nieuwe woonplaats. Onze vrijwilligers en stagiaires ondersteunen de asielmigrant onder andere bij het ondertekenen van het huurcontract, het inschrijven van kinderen op school, het aanvragen van een uitkering, het afsluiten van verzekeringen, het lezen van de post. De nadruk op de begeleiding ligt in de eerste periode voor en na vestiging. De begeleiding is gericht op zelfredzaamheid en duurt gemiddeld 1 jaar.

Tegelijkertijd starten de statushouders met de inburgering en in een aantal gemeenten met een oriëntatieprogramma gericht op toekomstige deelname op de arbeidsmarkt en in de samenleving. Daarbij zet INOVA-programma's in als bijvoorbeeld "Taal en Oriëntatie Vluchtelingen, Werk-fit en MEEDOEN" en trainingen op het gebied van interculturele communicatie; het ondertekenen van de Participatie Verklaring en op het gebied van de gezondheidszorg in Nederland". Diverse medewerkers van INOVA spreken de taal van de statushouders, vluchteling of migrant en een aantal hebben ook dezelfde achtergrond. Dit maakt het gemakkelijker om onze begeleiding af te stemmen op de behoefte, snel door te dringen tot de kern van de problemen en maatwerk te leveren.

Trainers en participatiecoaches brengen samen met de statushouders in beeld wat hun competenties, sociale en werknemersvaardigheden, werk- en/of leerervaringen zijn en bespreken mogelijke opties voor beroepsintegratie in Nederland. Als mensen een nieuw doel hebben om naartoe te werken, biedt dat energie en motivatie om snel in te burgeren, aan het werk te gaan of een vervolgopleiding te doen. Voorheen was het gebruikelijk in Nederland om statushouders eerst rustig in te laten burgeren, nu streven we ernaar hen zo vroeg mogelijk daadwerkelijk mee te laten doen in de maatschappij en zo snel mogelijk te laten participeren op de arbeidsmarkt bijvoorbeeld door het doen van vrijwilligerswerk vooruitlopend op regulier werk.

Omgevingsanalyse

Externe factoren van het werkveld, zoals een fluctuerende instroom van asielzoekers en veranderende wetgeving laten de noodzaak zien om de slagkracht van de organisatie te vergroten met als doelstelling de kwetsbaarheid beperken, de kwaliteit vergroten en de kosten beheersen.

Nieuwe wet inburgering (2020)

De hoofdlijnen veranderopgave inburgering zijn beschreven in de kamerbrief d.d. 2 juli 2018, door minister Koolmees aangeboden aan de Tweede Kamer.

In hoofdlijnen staat in deze kamer brief dat van iedereen verwacht wordt dat hij/zij mee doet in de Nederlandse maatschappij:

- Een Nederlands diploma, zonder onnodig tijdsverlies is de beste startpositie voor de arbeidsmarkt. Jonge inburgeraars worden daarom zo snel mogelijk doorgeleid naar een Nederlandse beroepsopleiding.
- Intensivering van de leerroutes
- Zoveel mogelijk inburgeraars binnen enkele jaren taalniveau B1 laten behalen en taal combineren met (vrijwilligers) werk.
- Geen ontheffingen meer op basis van aantoonbaar geleverde inspanning meer. Iedereen leert zich in de maatschappij te redenen.
- Regie en financiering gemeenten: resultaatverplichting en handhaving.
- Integrale aanpak en aanbod: taal is onderdeel van de begeleiding, de integratie en de participatie (opleiding of werk).

In de horizon van 2019 valt er voor INOVA-krimp te verwachten in de diensten naar aanleiding van de vermindering van de asielinstroom. Anderzijds zijn er veel statushouders in Nederland die nog volop in hun integratie en participatieproces zitten.

Nationale Ombudsman

De Nationale Ombudsman bericht na onderzoek in het rapport over het inburgeringsstelsel op 10 oktober 2018 hierover als volgt. "De overheid maakt het inburgeraars moeilijker in plaats van gemakkelijker om hun plek te vinden in de Nederlandse samenleving. De inburgeringseisen zijn te ingewikkeld, instanties geven mensen tegenstrijdige opdrachten en wie niet snel genoeg zijn examens haalt, krijgt te snel een boete. De Nederlandse overheid vindt het erg ingewikkeld om er te zijn voor al haar burgers, ook de kwetsbare. Keer op keer worden regels centraal gesteld en worden mensen van het kastje naar de muur gestuurd. Dat leidt voor mensen die moeten inburgeren tot 'problemen in het kwadraat', aldus de ombudsman. Ze raken verstrikt in het oerwoud van de Nederlandse regelgeving, terwijl ze de taal nog moeten leren, moeten wennen aan een nieuw land, vaak getraumatiseerd zijn en familie willen laten overkomen. Als het dan eenmaal mis gaat - door een onhandige keuze van de inburgeraar, doordat die een brief niet begrijpt, of doordat verschillende instanties verschillende opdrachten geven - gaat het ook meteen goed mis. Verantwoordelijk minister Wouter Koolmees (D66) heeft al aangekondigd dat het inburgeringsbeleid in 2020 op de schop gaat. Maar, zegt de ombudsman, ten eerste hebben de huidige 84.459 inburgeraars daar niets aan. En ten tweede kan een overheid wel nieuwe regels maken; als die niet ook meer rekening gaat houden met de persoonlijke situatie van mensen, hebben burgers er nog niets aan."

INOVA herkent de conclusies die de Ombudsman trekt. Om die reden investeren we in onze relatie met gemeenten om dit over de Bühne te brengen met praktijkvoorbeelden om het contact tussen de statushouder en de gemeente zo soepel mogelijk te laten verlopen. We willen onze maatschappelijke begeleiding vanaf 2019, waar mogelijk, onderdeel uit laten maken van een integrale aanpak met het oog op het bevorderen van de zelfstandigheid van de statushouder. Waarbij de duur van de begeleiding zoveel mogelijk afgestemd zou moeten zijn op de behoefte van de statushouders.

De vluchteling moet gebruik kunnen maken van zijn rechten, weten wat zijn plichten zijn en zijn leven in eigen hand hebben.

De lokale overheid wordt met ingang van 2020 weer verantwoordelijk voor de regie bij de begeleiding van inburgeraars; in lijn van de decentralisaties van allerlei taken naar gemeenten en de inkoop van meer geïntegreerde trajecten van taal met werk en (beroeps-) opleiding.

Een goede zaak, maar ook spannend omdat we te maken krijgen met aanbestedingen. Al deze ontwikkelingen brengen noodzakelijkerwijs ook een verandering in de organisatie met zich mee. We zijn een professionele organisatie, zonder winstoogmerk. De inzet van vrijwilligers geeft meerwaarde aan ons werk. Om hun werk goed te kunnen doen krijgen zij ondersteuning, begeleiding en scholing. We hebben en gaan onze bedrijfsprocessen hierop verder aanpassen. Dit maakt de organisatie inzichtelijk en bestuurbaar.

Hoe is INOVA georganiseerd?

INOVA is een sober georganiseerd bedrijf. De Stichting heeft geen winstdoelstelling. Maar dat wil niet zeggen dat een resultaatgerichte wijze van aansturen niet mogelijk is. Gezien de samenstelling en omvang van de Stichting is de verantwoordelijkheid voor het leveren van resultaten laag in de organisatie gelegd.

De directeur stuurt op het eindresultaat en de kwaliteit en is daarbij ook verantwoordelijk voor het integraal beheer van de productiemiddelen (vooral medewerkers en budget). Vanaf 2019 gaan we de organisatiestructuur van INOVA herinrichten zodat deze past bij de veranderende omgeving en de eisen die aan INOVA worden gesteld. We gaan uit van een integrale verantwoordelijkheidsbelegging op managementteam/staf en uitvoerend niveau die past bij de omvang en de cultuur van de Stichting.

Hoe kijken wij naar de toekomst?

Maatwerk – integrale aanpak: regie verantwoordelijkheid gemeenten

In 2019 gaan we de maatschappelijke begeleiding zo inrichten dat deze onderdeel uitmaakt van een integrale aanpak. De eerste begeleiding bestaat uit begeleiding bij vestiging en bij integratie. Begeleiding bij vestiging richt zich op het verwerven van een eigen plek in de eigen omgeving. Rond en na de verhuizing naar de gemeente worden administratieve zaken opgepakt, de gezinshereniging afgerond en de kinderen gaan naar school. Het doel is om ze tot rust laten komen en het gezin of alleenstaande de eigen buurt kan leren kennen. Dan worden er vervolgstappen gezet naar integratie richting participatie. Taal is hiervoor een belangrijke vereiste.

Daarom gaan we in de volgende alinea nogmaals in op de wet inburgering maar ook de participatiewet in relatie tot de context van een integrale aanpak onder verantwoordelijkheid van gemeenten.

Maatschappelijke begeleiding bij integratie

In de begeleiding bij integratie wordt gewerkt richting zelfstandigheid. In deze fase wordt bekeken welke activiteiten de statushouder al kan doen. Dat kunnen activiteiten zijn in sport- of clubverband en buurtgerichte activiteiten bij welzijnsinstellingen. Hier komen zij in een zo vroeg mogelijke fase in contact met Nederlanders. Dit stimuleert de stap naar integratie en participatie van de statushouders. De mogelijkheden moeten realistisch en uitvoerbaar zijn. Alleenstaanden, mensen met psychische problemen of mensen die bezig zijn met gezinshereniging en lager opgeleiden hebben langer en meer hulp nodig. In onze aanpak richten we ons er ook meer en meer op statushouders op regelmatige basis in contact te brengen met Nederlanders en moedigen bijvoorbeeld deelname aan verenigingen, vrijwilligerswerk of buurtactiviteiten aan en ondersteunen hen daarin.

Trajectbegeleiding

Voor veel inburgeringsplichtige statushouders is het moeilijk zelfstandig een lening aan te vragen en een taal cursus in te kopen, dit blijkt ook uit diverse onderzoeken die hebben plaatsgevonden. Onze begeleiding zorgt dat dit wel lukt en dat de klant de juiste lessen gaat volgen. De begeleider volgt de klant tijdens het inburgeringstraject en ondersteunt bij het oplossen van belemmeringen. Daarnaast wordt met de klant een trajectdoel vastgesteld: zorg, activering, opleiding of werk. Naast de inburgering worden stappen gezet om dit trajectdoel, met inzet van samenwerkende partners, te verwezenlijken. Hiervoor wordt de klant bijvoorbeeld gestimuleerd om vrijwilligerswerk te gaan doen, of zich te oriënteren op opleidingen of te solliciteren.

Voor **jongere klanten**, vanaf 17,5 jaar die bijvoorbeeld van de internationale schakelklas komen, hebben we een **aparte begeleidingsvorm** gericht op opleiding en/of werk. Daarin is veel aandacht voor de verschillende leefgebieden, zoals wonen, school, vrije tijd en vrienden. Hiervoor zoeken we de samenwerking met ISK en diverse verantwoordelijke organisaties om er voor zorg te dragen dat ook de jonge statushouder, waarvan een groot aantal geen ouders of verzorgers heeft, hun plek vinden en de kans krijgen volwaardig mee te gaan doen in de samenleving. Dit is een taalveld waar behoefte aan is en INOVA vanuit het verleden bekend mee is en expertise in heeft.

Inburgering

De Wet Inburgeren verplicht statushouders de taal te leren binnen 3 jaar. In kader van de integratie sturen we aan op het zoeken van stage- of leerwerkplekken en werken met gemeentelijke instrumenten, zoals Werken met behoud van uitkering. Hiermee leert men de taal in praktijksituaties en dit zet goede stappen richting volwaardige arbeidsparticipatie. Dit hoeven we overigens niet zelf te gaan doen maar kan ook in samenwerking met lokale en regionale partners vorm worden gegeven.

Van iedereen die zich in Nederland komt vestigen, mag worden verwacht dat hij of zij de taal leert spreken. In zoverre was het niet gek dat het vorige kabinet de nadruk legde op de eigen verantwoordelijkheid van nieuwkomers. Alleen is er een verschil tussen mensen wijzen op hun verantwoordelijkheid en ze min of meer aan hun lot overlaten. De nieuwe inburgeringswet bleek zó ingewikkeld voor migranten, dat sinds de invoering ervan het percentage geslaagden met de helft daalde van 80 naar 39 procent, zo berekende de Algemene Rekenkamer in 2018. Het kabinet kiest voor meer realiteitszin. Het is leuk om principieel tegen asielzoekers en hun nareizende gezinsleden te zeggen dat ze zelf de taal maar moeten leren als ze hier komen, maar als dat in de praktijk leidt tot slechter ingeburgerde nieuwkomers, is uiteindelijk de hele samenleving de dupe. Migranten moeten nu nog zelf op zoek naar een cursus en zelf een lening aanvragen. Dat is voor de meesten gewoon te ingewikkeld.

Uit cijfers van DUO blijkt dat van de asielzoekers die in 2015 en 2016 een verblijfsstatus kregen, het overgrote merendeel nog geen diploma heeft. En van de asielzoekers die wel slaagden, is dat bijna altijd op het laagste basisniveau. Uiteindelijk is taal essentieel om te kunnen meedoen in een samenleving. Juist daarom is het goed dat het nieuwe kabinet de inburgeringswet – ook al bestaat die pas vijf jaar – weer aanpast. Voortaan worden nieuwkomers weer bij de hand genomen door de gemeente. De grotere bemoeienis van de gemeente moet nieuwkomers ook kopzorgen besparen. Zo krijgen zij hun bijstandsuitkering in het begin niet meer helemaal uitgekeerd. De gemeente betaalt de vaste lasten en houdt die op de uitkering in. Daardoor moeten minder nieuwkomers in de schulden terechtkomen.

Maar zeker zo belangrijk is dat in de nieuwe wet inburgering de taaleisen waar nieuwkomers aan moeten voldoen omhooggaan. Het huidige basisniveau is te laag om iemand een serieuze kans te geven op een baan. De nieuwe wet gaat in 2020 in.

De statushouders vormen geen homogene groep: er zijn hoogopgeleiden, vakmensen, laagopgeleiden en analfabeten. Nogal wat statushouders kampen met trauma's en andere psychische problemen die de integratie bemoeilijken. De inzet van de diverse begeleidingsprogramma's die INOVA aanbiedt wordt hier ook op afgestemd. Dit wordt gedaan door een integrale aanpak die de verschillende activiteiten aan elkaar verbindt en zoveel mogelijk versterkt.

Participatiewet

Het belangrijkste kader voor de arbeidsparticipatie van statushouders vormt de Participatiewet. Deze wet is per 1 januari 2015 van kracht geworden en is bedoeld voor alle mensen die kunnen werken, maar daarbij ondersteuning nodig hebben. De wet is erop gericht om bijstandsafhankelijkheid zo kort mogelijk te houden en mensen zo snel mogelijk naar werk te begeleiden. De Participatiewet biedt een duidelijk kader van rechten en plichten. Zo geldt de taal eis dat men de Nederlandse taal voldoende moet beheersen of leren spreken om voor bijstand in aanmerking te komen. Van uitkeringsgerechtigden wordt een tegenprestatie verwacht: onbetaalde activiteiten voor enkele uren per dag of per week. Actieve deelname Statushouders is niet vrijblijvend.

De participatieladder wordt door gemeenten voor onze doelgroep als referentiekader ingezet ter bevordering van integratie leidend tot participatie, waardoor ze minder afhankelijk worden van de hulpverlening. Integratie van statushouders is participatie in zowel de eigen als in de Nederlandse cultuur. Iemand is geïntegreerd als hij een gelijke juridische positie heeft, gelijkwaardig deelneemt op sociaaleconomisch terrein, kennis heeft van de Nederlandse taal en de gangbare waarden, normen en gedragspatronen respecteert. Dan kan iemand ook participeren. Statushouders halen het maximaal haalbare uit hun mogelijkheden om zo hoog mogelijk op de participatieladder te komen.

Wanneer bepaalde groepskenmerken er de oorzaak van zijn dat sommige inwoners (tijdelijk) niet kunnen participeren, is dat een reden om iets te doen aan deze specifieke kenmerken. Statushouders zijn kwetsbaar in het participatieproces doordat ze nieuw zijn en de taal niet volledig beheersen. In feite gaat het er om de belemmeringen, die de achterstand veroorzaken, weg te nemen.

Figuur 2. De participatieladder

In de visie van INOVA dient elke statushouder een zo hoog mogelijk niveau op de participatieladder te bereiken. Onvoldoende beheersing van de taal werkt belemmerend. Inburgeren is daarom een cruciale voorwaarde voor een succesvolle integratie op de arbeidsmarkt.

Welke bijdrage kunnen wij vanuit de expertise INOVA leveren aan de integratie en participatie van statushouders?

Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Jeugdzorg/preventie: ondersteuning bij opvoeden; aanpak opvoedproblematiek; aanpak gezondheidsproblematiek. Inova is een partij die deze instellingen helpt effectiever te opereren in relatie met statushouders en migranten, die nu onvoldoende gebruik maken van WMO-voorzieningen, terwijl zij dat gezien hun problematiek wel zouden moeten doen om aansluiting bij de samenleving te vinden. Inova heeft op dit terrein een jarenlange expertise en een uitgebreid netwerk.

Oog voor 'eigen initiatief', 'eigen kracht' en mobiliseren van het sociale netwerk

Eigen initiatief, eigen kracht en betrokkenheid van het eigen netwerk van mensen zijn elementen die voor de toekomst van de statushouders van groot belang zijn. De betrokkenheid van potentiële netwerken en organisaties die kunnen voorzien in werk, werkervaringsplekken of anderszijds moeten worden gemobiliseerd. In de plannen die wij maken zoeken wij de verbinding met deze partijen en in de uitvoering zijn zij zichtbaar aanwezig en spelen ze wat INOVA betreft een actieve rol.

Jeugdzorg, Jeugdgezondheidszorg en Sport

De Jeugdzorg is gedecentraliseerd naar de gemeentes. Centrumgemeentes hebben het voortouw genomen om tot een toegankelijk en evenwichtig aanbod te komen op zowel het terrein van 'lichte' hulp bij opvoedvragen en –problemen als gespecialiseerde hulp bij ernstige problematiek van kinderen, jongeren en hun ouders. Migrantengezinnen worstelen vanwege hun 'culturele' afstand ten opzichte van de Nederlandse samenleving met specifieke vragen en problemen op het terrein van opvoeden. De reguliere Jeugdzorg heeft in een aantal situaties moeite de afstand naar deze groep te overbruggen. Van belang is deze groepen te bereiken en hun gedrag te beïnvloeden.

INOVA pleit en kiest ervoor dit (opvoed)aspect mee te nemen in programma's voor de ouders. Sport is enerzijds goed voor de gezondheid, anderzijds voor de sociale cohesie. Mits sport niet in een mono/etnische omgeving wordt beoefend. De programma's die INOVA inzet zijn er op gericht statushouders en hun kinderen te bereiken en te laten aanhaken en zetten wij ons in om in samenwerking met het onderwijs een brug te slaan naar deze gezinnen.

Jongeren in de leeftijd van 16/ 18 – 23/ 27 jaar

Wij zoeken meer en meer de samenwerking met gemeenten en het onderwijs om een specifiek aanbod te doen voor deze groep jongeren met als doelstelling ze voor te bereiden en te begeleiden naar werk of school, om een beroepskwalificatie te behalen of naar maatschappelijke participatie.

Het verbeteren van de taalvaardigheden maakt hier onderdeel van uit. Een specifieke doelgroep zijn de jongeren uit de internationale schakelklassen, het praktijkonderwijs en het speciaal onderwijs (16 jaar en ouder) die ondersteuning nodig hebben bij het vinden van een plek op de arbeidsmarkt.

Erkenning verworven competenties (EVC's)

Statushouders bevinden zich in een ongunstige startpositie op de arbeidsmarkt: er zijn grote verschillen op het gebied van talenkennis, kennis, ervaring en persoonlijke omstandigheden, er is sprake van een langdurige onderbreking van de loopbaan en groepen kampen met medische of psychische problemen. Er is vaak sprake van een discrepantie tussen verwachtingen en mogelijkheden, daar hun opleiding vaak niet aansluit op de Nederlandse eisen. Ook ontbreekt het hen aan een netwerk en zijn zij onbekend met de cultuur op de werkvloer. Er is vaak sprake van een aanzienlijke mismatch tussen de opleiding of ervaring die een statushouder heeft verworven voor bepaalde functies. Een van de middelen om dit over te bruggen is de zogenoemde EVC, Erkenning van Verworven Competenties.

INOVA verzorgt de begeleiding hieromtrent om de belemmeringen die werkgevers zien in het aannemen van statushouders op te heffen. Werkgevers kunnen de kennis en competenties van statushouders niet goed inschatten en er wordt vaak een grote afstand op sociaal-cultureel gebied gevoeld. Toch is er een groeiend aantal werkgevers die zich wil committeren aan het bieden van plekken aan statushouders. Temeer daar het zijn vaak goed gemotiveerde en hardwerkende arbeidskrachten zijn die zich willen inzetten voor de samenleving. De werkervaring van een statushouder wordt bij een EVC-traject dan officieel erkend, zonder dat zij hiervoor een volledige opleiding moeten doorlopen. Met dit certificaat staan zij wat sterker op de arbeidsmarkt.

Onderwijs als katalysator voor integratie

Als een vergunninghouder studiefinanciering ontvangt, is er geen recht op bijstand. De gemeente kan scholing of opleiding bieden om de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten. Iemand die studeert kan meestal aanspraak maken op studiefinanciering. Vluchtelingen met een (potentieel) middelbaar of hoger opleidingsniveau krijgen moeilijk toegang tot het mbo, hbo of wo, omdat goede informatie en begeleiding vaak ontbreekt.

Wij vinden het van belang onze kennis en ervaring te delen en de samenwerking op te zoeken met onderwijsinstellingen in de regio. Zo kunnen statushouders zich beter oriënteren op hun wensberoep en de passende opleidingen. Beperkingen en mogelijkheden worden in kaart gebracht, zoals leeftijd, studiefinanciering en regelgeving van de uitkering. Wij zetten ons in om statushouders die in staat zijn op mbo-niveau 3 of 4 een diploma te behalen of op dat niveau uit te stromen naar werk, van informatie en advies in samenwerking met onderwijsinstellingen in de regio en UAF te voorzien en Werktrajecten BBL te verzorgen. Een BBL studie betekent een combinatie van werken en leren, waarbij je in dienst bent van een erkend leerbedrijf. BBL staat voor Beroepsbegeleidende Leerweg.

Duaal inburgeren

(Ed)Inova, ROC Horizon College en onder andere de gemeente Alkmaar zijn in 2018 een samenwerking aangegaan waarbij de eerstgenoemde partijen gezamenlijke uitvoering geven aan een duaal inburgering: NT2-onderwijs/Inburgering in combinatie met de ENTREE-opleiding en een werk- of stageplek. INOVA verzorgt de wekelijks de noodzakelijk gebleken trajectbegeleiding van de cursisten met als doel uitval te voorkomen. Het doel van de samenwerking is toewerken naar een startkwalificatie voor inburgeraars.

Informatiepunt Inburgering INOVA

Voor de regio Alkmaar en IJmond is een informatiepunt inburgering ingericht voor iedereen die te maken heeft met Inburgering. Te denken aan oud-, en nieuwkomers, migranten, (beleidsmedewerkers) gemeenten, vrijwilligers en overige. We organiseren wekelijks een spreekuur op de INOVA-EDINOVA-locaties in Alkmaar en Beverwijk. De doelstelling van dit project is tweeledig. Enerzijds het verstrekken van informatie en anderzijds het ondersteunen van mensen die een daadwerkelijke hulpvraag hebben.

Open Leercentra

Ook de komende jaren investeren we in de Open Leercentrum (OLC) op onze eigen locatie in Alkmaar. De OLC biedt statushouders en migranten een (aanvullende) mogelijkheid om hun Nederlandse taalvaardigheid te vergroten. De lessen van het OLC zijn gratis. De lessen worden gegeven in een ontspannen sfeer, waardoor de cursisten zich snel thuis voelen en actief meedoen aan de les. Door veel in groepjes te werken, worden ook de onderlinge contacten versterkt. De lessen van het OLC worden op A1+ en op A2+ niveau gegeven. Naast deze lessen is er ook een OLC in de bibliotheek Alkmaar. Hier kunnen studenten terecht voor individuele begeleiding bij hun taalverwerving maar kunnen mensen ook zelfstandig aan de slag met het optimaliseren van hun taalvaardigheden. Er is oefenmateriaal aanwezig, ook op de computer. Het OLC fungeert ook als ontmoetingsplek.

Maatwerk!

Een persoonsgerichte benadering en een goede intake is van essentieel belang. Het stellen van een “diagnose” waarop de wensen en doelen inzichtelijk worden en het maken van een toekomstgericht plan van aanpak richting economische onafhankelijkheid. De statushouder doorloopt een op maat gesneden traject. Een maatwerktraject dat niet statisch is maar naar behoefte kan worden bijgesteld. In het traject wordt de sociaal-maatschappelijke situatie van de statushouder in zijn geheel gezien. Kern van onze aanpak is dat wij ons richten op wat de statushouder wel kan en niet op wat men (nog) niet kan. Statushouders brengen levens- en werkervaring mee en beschikken veelal over talenten als ondernemerschap, doorzettingsvermogen en meertaligheid; eigenschappen die zeer waardevol kunnen zijn voor werkgevers. Verwachtingsmanagement is van belang om tot een succesvolle participatie te komen. Vaak genoeg moeten statushouders de eigen verwachtingen bijstellen door hun ongunstige startpositie op de arbeidsmarkt.

Arbeidsparticipatie omvat niet alleen het vinden van werk, maar ook van een gepaste opleiding. Het blijkt dat een Nederlandse opleiding een belangrijke factor is voor een succesvolle trede op de Nederlandse arbeidsmarkt. Bij de inburgering moet daarom een zo hoog mogelijk niveau behaald worden voor een goede aansluiting op de gewenste opleiding.

Tijdens de inburgering zouden de statushouders al actief moeten kunnen deelnemen in de samenleving. Te denken aan taalstages, proefplaatsingen, vrijwilligerswerk, werkervarings- of stageplekken met behoud van uitkering en andere participatie-instrumenten tijdens de inburgering. Deze interventie kan in samenspraak met gemeenten en samenwerkingspartners zoals WSP'n en uitzendbureaus bewerkstelligd worden.

Taakvelden INOVA

Arbeidsinzet van statushouders is belangrijk. Zij leveren een bijdrage aan de economie, leveren belastinginkomsten op en leveren een besparing op bijstand uitgaven. Persoonlijk wordt hun positie flink verbeterd: de integratie in de samenleving wordt versterkt, de veelvuldige contacten vergroot het wederzijds begrip voor hun vluchtelingenschap en cultuurverschillen worden mettertijd overbrugd. De grootste belemmeringen tot volwaardige arbeidsparticipatie volgens diverse gemeenten zijn: onvoldoende taalbeheersing, onbekendheid met de arbeidsmarkt, cultuurverschillen, typische vluchtelingenproblemen, gezondheidsproblemen en/of trauma's en gebrek aan mogelijkheden om werkgevers 'over te halen' statushouders in dienst te nemen. De Rijks- en lokale overheid onderkennen de noodzaak tot integraal beleid. Het gaat om trajecten die de inburgering en arbeidsparticipatie combineren, het vinden van aanvullende opleiding en scholing, maatschappelijke activering en een goede werkgeversaankpak. Meer en meer gaan gemeenten over op specifiek beleid gericht op statushouders.

We vinden het van belang dat we vanuit onze expertise de verbinding en samenwerking met andere partijen zoeken om voorgenoemde belemmeringen in gezamenlijkheid te herkennen, te erkennen en te elimineren en te komen tot een integrale aanpak en passend aanbod voor gemeenten. Gemeenten stimuleren over het algemeen lokale, wijkgerichte initiatieven en de ontmoeting en dialoog tussen oude en nieuwe inwoners (statushouders) in hun gemeente. Vanuit INOVA kunnen en willen we hier een bijdrage aan leveren en bijvoorbeeld namens gemeenten de **coördinatie of projectleiderschap** op de inzet van de diversen partijen te verzorgen. Dit om initiatieven tot samenwerking met maatschappelijke organisaties, vrijwilligers en werkgevers die zich inzetten voor integratie te stimuleren, dubbel werk te voorkomen en ervoor te zorgen dat mensen zoveel mogelijk één aanspreekpunt hebben.

In samenwerking met gemeenten onderzoekt Inova op welke wijze zij haar kernexpertise in kader kader van de **nieuwe wet inburgering** kan inzetten.

De participatieverklaring is een verplicht onderdeel van de inburgering voor migranten die zich na 1 oktober 2017 vestigen in Nederland. Het **participatieverklaringstraject** dat INOVA biedt bestaat uit een inleiding in de Nederlandse kernwaarden en de rechten en de fundamentele waarden van de Nederlandse samenleving. Het traject wordt afgesloten met het ondertekenen van de participatieverklaring.

“**Meedoen**” is een programma dat Inova in 2018 heeft ontwikkeld voor de gemeente Velsen. In 2019 gaan we dit programma ook uitvoeren in de gemeente Beverwijk. Het Meedoen programma bestaat uit een empowerment training en wekelijks ondersteuning bij het ontwikkelen van de competenties van de statushouder waardoor ze de doelen die ze zichzelf gesteld hebben, kunnen bereiken. De doelen liggen in de sfeer van vrijwilligerswerk of andere typen van sociale participatie.

INOVA heeft de **werk fit training** ontwikkeld. In een intensieve training onderzoeken statushouders hun eigen kracht, kwaliteiten en mogelijkheden in hun nieuwe samenleving.

In de afgelopen jaren hebben we vast moeten stellen dat het voor organisaties, bedrijven of instellingen die niet gewend zijn om met statushouders, vluchtelingen of migranten te werken best lastig is om ze in te passen in de bedrijfscultuur. Dit heeft veelal niet te maken met onwil maar met onbekendheid over andere culturen, gebruiken maar de psychische en sociale gevolgen van te moeten vluchten voor oorlog en geweld en alles wat je lief is achter te moeten laten of te hebben verloren.

Inova wil hierin ondersteuning bieden en biedt een **training interculturele communicatie** aan voor medewerkers en vrijwilligers die direct betrokken zijn of worden met de statushouders.

Een goede gezondheid is voor de participatie van vluchtelingen met een verblijfsvergunning die in een gemeente wonen (statushouders) belangrijk. Zo snel mogelijk volwaardig meedoen in de Nederlandse samenleving is het beste recept voor goede gezondheid en welzijn van deze groep nieuwkomers. Gezondheid en participatie versterken elkaar. Statushouders hebben bij aankomst in een gemeente vaak een minimale kennis over de Nederlandse gezondheidszorg. Om een goede toegang tot de gezondheidszorg, aansluiting op gemeentelijke gezondheidsvoorzieningen en preventief gezond gedrag te bereiken, is basiskennis over de Nederlandse gezondheidszorg en bijpassende gezondheidsvaardigheden een voorwaarde.

De trainingsmodule “**de Gezondheidszorg in Nederland**” is erop gericht om statushouders voldoende basis, en naar behoefte specifieke kennis en vaardigheden aan te reiken naar gezond te zijn en te blijven in de Nederlandse context. De introductieperiode van statushouders in hun nieuwe woonplaats leent zich goed voor gezondheidsbevordering. Men staat open voor alle informatie om zelfstandig zijn/haar weg te vinden en een nieuwe toekomst op te bouwen in zijn/haar woongemeente. De basismodule zoals INOVA die aanbiedt is modulair ingericht. De training helpt statushouders om een goede aansluiting te vinden tussen de gezondheidszorgvoorzieningen in de woongemeente en in Nederland.

INOVA heeft specifieke aandacht en **modules en trainingen voor vrouwen en mannen**.

Gezinsleden hebben vaak een lange periode gescheiden van elkaar geleefd en moeten in Nederland weer aan elkaar wennen. Maar ook wennen aan het feit dat veelal het rolpatroon in het land van herkomst waar de man kostwinner is en de vrouw thuisblijft bij de kinderen in Nederland niet van toepassing is. Ook voor vrouwen is het van groot belang dat zij integreren en participeren op de arbeidsmarkt. Dit kan leiden tot spanningen en problemen binnen het gezin en zelfs leiden tot huiselijk geweld. De diverse modules en trainingen worden met inzet van gastsprekers en vakorganisaties gegeven. We verzorgen trainingen op het gebied van **Gezondheid vitaliteit; financiële zelfredzaamheid; opvoedingsondersteuning; studievaardigheden & studiekeuze en werk & arbeidsvaardigheden**.

Van belang is dat de Nederlandse samenleving statushouders mogelijkheden bieden aansluiting te vinden. Daarbij vinden wij het van belang om mensen en organisaties in de samenleving zowel te stimuleren statushouders te 'ontvangen' als hierbij te ondersteunen. Dit maakt onderdeel uit van onze werkwijze.

Afsluitend

Statushouder, vluchteling of migrant!

Vluchtelingen zijn een heterogene groep met verschillende achtergronden. Niettemin vertoont hun levensloop gelijkenissen vanaf het moment van (gedwongen) migratie en bij vestiging in Nederland. Dit zijn veelal bekende uitdagingen van statushouders als het leren van een nieuwe taal, het omgaan met andere normen & waarden en mogelijke devaluatie van diploma's en vaardigheden in de nieuwe omgeving. Daarbovenop komt echter het specifieke feit dat de (plotselinge) migratie veelal geen keuze is, waardoor mensen onvrijwillig losgerukt worden uit hun milieu en status, uit traditionele familiebanden en het vertrouwde sociale netwerk. Zij moeten hun leven weer opbouwen in een periode van rouwverwerking, bij een ervaren verlies van identiteit en een onbekende en onzekere toekomst.

Tegelijkertijd zijn vluchtelingen als geen ander gemotiveerd om een nieuwe toekomst op te bouwen. Hoop en toekomstperspectief stimuleren de creativiteit en eigen kracht en verlichten de zwaarte en druk van het verleden. Het is daarbij essentieel om zich meteen te oriënteren op de samenleving en een sociaal netwerk op te bouwen. Anderen helpen door hem of haar niet te zien als hulpbehoevend of zwak (wat passiviteit en afhankelijkheid in de hand werkt), maar als een krachtig persoon met ambitie en talenten. Vluchtelingen en migranten worden betrokken bij het opstellen en het uitwerken van de plannen zoals in deze contourennota beschreven. Met inzet en inbrengt van vluchtelingen, migranten en betrokken medewerkers en vrijwilligers zoekt INOVA de verbinding met gemeenten en partijen in het maatschappelijk veld om mensen een steuntje in de rug te geven bij het opbouwen van een nieuwe toekomst.